

5. Гурлит Л. О. Воспитание / Людвиг Гурлит. – С.-Петербург, 1911. – 84 с.
6. Дарагань А. Руководство к детским садам по методике Фредерика Фребеля / Анна Дарагань. – С.-Петербург, 1862. – 152 с.
7. Каптерев П. Засновник дитячих садків, його послідовники і противники / П. Каптерев // Образование. – 1896. – № 1. – С. 12–30; № 3. – С. 29–41; № 4. – С. 5–15.
8. Лубенец Н. Фребель и Монтессори / Н. Лубенец // Дошкольное воспитание. – 1914. – № 7. – С. 483–506; № 8. – С. 550–570.
9. Мамонтов Я. Песталоцці і сучасність / Я. Мамонтов // Шлях освіти. – 1927. – № 1. – С. 1–9.
10. Монро П. История педагогики. – Ч. 2. – Новое время / П. Монро ; под ред. Н. Д. Виноградова. – М. : Государственное издание, 1923. – 342 с.
11. Музиченко О. Ф. Ідеї Песталоцці на Україні й у Росії / О. Ф. Музиченко // Шлях освіти. – 1927. – № 1. – С. 57–73.
12. Сухомлинська О. В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем / О. В. Сухомлинська. – К. : А.П.Н., 2003. – 68 с.
13. Труды з'їзду діячів Позашкільної Освіти й дошкільного виховання в Києві 10-13 січня 1919 року / за ред. М. Ільїнського. – Кам'янець на Поділлі, 1919. – 97 с.

Анотація

А.Д.Сичкарь

Развитие идей деятельностного подхода в дошкольном воспитании Украины в конце XIX – первой трети XX века: историография и источниковедческая база исследования

В статье выделены и описаны основные группы историко-педагогических источников с целью изучения и обобщения материала по проблеме развития идей деятельностного подхода в дошкольном воспитании Украины в конце XIX – первой трети XX века. На основании историографического анализа исследований и изучения источниковедческой базы, определены идеи деятельностного подхода, их развитие в отечественной и зарубежной педагогике; особенности организации практики дошкольного воспитания с учетом естественной потребности ребенка в деятельности. Выбор проблемы нашего исследования обусловлен тем, что деятельностный подход является одной из основополагающих современных образовательных концепций в дошкольном воспитании Украины.

Ключевые слова: идеи деятельностного подхода, историография, источниковедческая база, историко-педагогические источники.

Summary

A.D.Sichkar

Development of the Ideas of the Activity Approach to the Preschool Education in Ukraine in the Late XIX – Early XX Century: Historiography and Source Materials Research

The main groups of historical and educational sources to examine and summarize the material on the issue of the development of the ideas of activity approach in pre-school education in Ukraine at the end of XIX – early XX century is identified and described in the article. Based on the analysis of historiographical research and study of the source base, the ideas of the activity approach, their development in domestic and foreign pedagogy, especially the organization of the practice of early childhood education in a view of the natural needs of the child in the activity are defined. The choice of the theme of our research is determined by the fact that activity approach is one of the fundamental modern educational principles in preschool education in Ukraine.

Key words: the idea of the activity approach, historiography, source materials, historical and pedagogical sources.

Дата надходження статті: «10» жовтня 2013 р.

УДК 165.742+37.032+577.23

В.І.СЛЮЗКО-ПЛАХТІЙ,
кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Хмельницький);
О.І.ОНИЩЕНКО,
викладач
(м.Хмельницький)

**Джерельна основа дослідження науково-педагогічної спадщини подільського педагога
М.М.Дарманського**

У статті зібрано і систематизовано відповідно до тематики джерельну базу про життєвий і професійний шлях Миколи Дарманського як видатного педагога-реформатора Поділля, а також підібрані аналітичні статті про його науково-педагогічні пошуки і досягнення в галузі педагогічних наук. Вперше складено авторський каталог публікацій про М.Дарманського.

Ключові слова: реформатор, освіта, керівник.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Протягом останніх десятиріч в історії української педагогіки відбувається інтенсивний процес накопичення історико-педагогічних знань: розширюється джерельна база, повертаються забуті імена, формуються нові напрями досліджень. Особливого значення набувають дослідження пов'язані з новітнім етапом педагогічної науки і практики в напрямку накопичення першоджерел. У цьому контексті особливої актуальності набувають наукові розвідки щодо педагогічних персоналій. Через вивчення конкретної історії життя і науково-педагогічної спадщини педагога-науковця та через праці про нього, перед новими поколіннями учителів-практиків, молодих і вже досвідчених учених розкривається творчий доробок педагога як неповторної особистості. Звернення до творчої біографії є і традицією, й інновацією, сприяє розширенню уявлень про цілісний історико-педагогічний процес. Історики педагогіки, аналізуючи педагогічні персоналії у відповідності до принципу системності, історизму отримують нове педагогічне явище, поглиблюють загально-соціальні та внутрішньо-наукові знання.

Аналіз досліджень і публікацій... За роки незалежності в історичній педагогічній науці надзвичайно багато зроблено для вивчення педагогічної діяльності українських культурно-освітніх діячів, просвітників, педагогів: Г.Ващенко, І.Гаспринського, О.Кониського, А.Макаренка, І.Огієнка, С.Русової, Г.Сковороди, В.Сухомлинського та багатьох інших. Захищено десятки дисертаційних досліджень, написано сотні монографій, тисячі статей присвячених відомим педагогічним персоналіям. Це дослідження Н.Антоненко, Г.Белан, М.Богуславського, О.Губко, О.Джус, Є.Лебедева, А.Левшина, Б.Кваші, В.Кузя, М.Мухіна, В.Риндака, А.Розенберга, О.Савченко, М.Сметанського, С.Соловейчика, О.Сухомлинської та ін.

Загальновідомо, що велика педагогіка починається з невідомих імен, зароджується не тільки у столицях, а й у маленьких віддалених селах. Як приклад – Павлиш чи Сахнівці.

Для подільського регіону таким новим іменем є Микола Миколайович Дарманський, кандидат педагогічних наук, доцент перший ректор Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії. Інтерес до його науково-педагогічної спадщини постійно зростає. Свідченням цьому є щорічні педагогічні читання ім.М.Дарманського, медаль ім.М.Дарманського «За наполегливість у науці», обласна премія та іменна стипендія ім.М.Дарманського.

Тільки за останні роки в регіональних науково-педагогічних виданнях вміщено більше ста публікацій про М.Дарманського. Це дослідження В.Береки, М.Войнаренка, І.Дарманської, В.Олуйка, Л.Пісоцької, В.Плахтій, Ю.Собко, О.Суховірського, О.Онищенко, І.Шоробури, Г.Яківчук, І.Ящук та багатьох ін.

Формулювання цілей статті... Метою публікації є вивчення та систематизація опублікованих досліджень про М.Дарманського, створення системного авторського каталогу публікацій про нього.

Виклад основного матеріалу... Усі публікації про М.Дарманського можна представити тематично:

– М.Дарманський як високоморальна особистість, гуманіст та демократ (Високопреосвященніший Антоній, Г.Бідюк, П.Брижак, В.Плахтій, В.Ільїнський, О.Суховірський, Г.Яківчук, І.Ящук та ін.);

– біографічні публікації (В.Берека, С.Коваль, Ю.Собко, Ю.Телячий, В.Шайнога, І.Шоробура та ін.), управління у сфері освіти (В.Берека, А.Бродовська, В.Гаврішко, О.Галус, В.Олуйко, Л.Онофрійчук, Л.Пісоцька, Н.Попик, Ю.Собко, В.Шайнога, І.Шоробура та ін.);

– науково-педагогічні пошуки і дослідження (В.Берека, О.Галус, Г.Гамрецька, Л.Пісоцька, В.Прокопчук, Н.Савчук, Н.Сівак, І.Шоробура та ін.).

Розкриваючи людські риси характеру М.Дарманського, усі автори підкреслюють його виняткову доброту, простоту надзвичайну мужність, демократизм. Так В.Плахтій, називаючи його великим людинолюбом, підкреслила: «Яким має бути любляче людей серце, щоб у ньому помістилося стільки доброти і чуйності, що її вистачало на всіх: студентів, викладачів, прибиральниць, вахтерів... Всюди у нього були друзі і соратники, адже його любила і поважала науково-педагогічна еліта України. Безпосередній, щирий, завжди оптимістично налаштований, щедрий – таким він був усі ці роки. Навіть будучи вже важко хворим, він напередодні вихідного дня, увечері, сів за кермо власного автомобіля, щоб більш як за сто кілометрів у негоду відвезти колегу у Кам'янець-Подільський район, там раптово померла його мати. І таких прикладів безліч.

Важка хвороба в прямому розумінні поставила цю добру, мудру і мужню людину на коліна, але не зламала її дух. Майже тисячу днів і ночей, стоячи на колінах та опираючись ліктями на ліжко, Микола Миколайович здійснював організаційну та науково-педагогічну роботу. З-під його пера виходили статті, наукові проекти, поради. До останніх днів життя він у повному обсязі виконував обов'язки Почесного ректора Хмельницького гуманітарно-педагогічного інституту.

Життєвий, професійний шлях Миколи Миколайовича Дарманського – це взірць високого служіння Українській державі, людям, улюбленій справі. Активна героїчна боротьба з страшною

хворобою вже стали прикладом для підростаючого покоління, особливо для тих, хто вирішив обрати фах педагога» – такий висновок робить автор статті [5, с.14–16].

У статті «Мистецтво бути керівником» І.Шоробура підкреслила його ґрунтовні наукові знання з педагогіки, філософії, педагогічного менеджменту, якими він щедро ділився з молодими науковцями: «Він досконало обізнаний з працями видатних педагогів минулого Я.А.Коменського, К.Д.Ушинського, В.О.Сухомлинського та ін., глибоко засвоїв їх стиль, методи роботи. Багатьох видатних вчених сучасності знав особисто і підтримував з ними дружні стосунки [5, с.7–9].

За його ініціативою відбулася реформа Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (тоді – Хмельницького гуманітарно-педагогічного інституту). На педагогічній мапі України з'явився заклад у якому вперше в Україні в 2000 р. було запроваджено ступеневу систему фахової підготовки педагогічних кадрів, за освітньо-кваліфікаційними рівнями – «молодший спеціаліст», «бакалавр», «спеціаліст», «магістр» [5, с.7–9].

М.Дарманський – автор багатьох наукових праць. Його монографія «Соціально-педагогічні основи управління освіти в регіоні» [2] відома в Україні.

Наукова новизна дослідження, здійсненого М.Дарманським і опублікованого у монографії, полягає в тому, що:

- вперше виявлено особливості змісту діяльності суб'єктів управління освітою в регіонах України на різних етапах її історичного розвитку;
- проведено структурно-функціональний аналіз змісту діяльності нинішніх регіональних органів управління освітою, розроблено концепцію та модель управління освітою в регіоні;
- обґрунтовано зміст основних напрямів координації діяльності органів управління освітою в регіоні та школи в річному управлінському циклі;
- дістали подальший розвиток положення щодо комплексного підходу до здійснення органами управління освітою в регіонах основних функцій управління; планування, організації, координації та контролю, а також щодо організації методичної роботи з педагогами в районі (місті), методики проведення атестації закладів освіти регіону на основі розроблених алгоритмів цього виду управлінської діяльності в системі освіти [2].

М.М.Дарманський теоретично обґрунтував концепцію, створив модель управління освітою в регіоні та розробив зміст діяльності його суб'єктів.

Ним запропоновано науково обґрунтовані та експериментально перевірені методичні рекомендації управлінням освітою на обласному рівні, відділами освіти районних державних адміністрацій, відділами освіти виконкомів міських рад і загальноосвітніми школами щодо; розроблено проекти положень про управління освіти обласної та відділ освіти районної державних адміністрацій, виконкому міської ради, що відповідають вимогам сучасних законодавчих та нормативних актів з питань освіти; удосконалено рекомендації щодо структури річних планів роботи обласного управління, районного (міського) відділу освіти та школи; вперше здійснено опис змісту нормативно зумовлених та скоординованих частин річних планів роботи школи та регіональних органів управління освітою [1].

Результати дослідження, проведеного Дарманським, впроваджено у практику роботи Хмельницького обласного управління освіти, 20 районних та 5 міських відділів освіти, більш як 1000 шкіл області.

Представляємо авторський каталог публікацій про М.Дарманського.

Берека В.С. Він завжди з нами [5, с.6.]; Зодчий подільської освіти [5, с.4–7]; Людина, що випереджала час [4, с.5–6]; Погляди М.М.Дарманського на організаційні проблеми ступеневої підготовки педагогів початкової ланки освіти [4, с.20–23]; Погляд М.М.Дарманського на сутність принципів менеджменту в освіті та їх трансформація на магістерську підготовку майбутніх управлінців [7, с.25–30]; Педагогічний феномен Миколи Дарманського – учителя, лідера, ученого, людини [8, с.6–8]; Погляд М.М.Дарманського на сутність принципів менеджменту в освіті і їх трансформація на магістерську підготовку майбутніх управлінців [9, с.7–11];

Бідюк Г.І. Майстерність і натхнення [5, с.38–39.]

Біницька О.П. Інноваційні підходи до фінансування закладів освіти та планування педагогічних кадрів у системі ступеневої вищої освіти [5, с.9–11.]

Брижак П.Г. Концептуальні погляди М.Дарманського на розвиток педагогічних ВНЗ I-III р.а. Західного регіону України [7, с.11–12.]; Лідер західного педагогічного регіону: спогади і роздуми [4, с.17–18.]

Бродовська А.М. Організація ступеневої професійної підготовки вихователів дітей дошкільного віку в умовах заочної та дистанційної форми навчання [5, с.112–115.]

Бродовська А.М., Попик Н.М., Реалізація ідей М.М. Дарманського в діяльності заочного відділення Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії [9, с.11–13.]

- Бучківська В.В. Етнохудожнє виховання як фактор формування особистості майбутнього педагога в контексті педагогічної спадщини М.М.Дарманського [4, с.33–35.]
- Бучківська Г.В. Бучківська В.В., Професійна самостійність студентів – майбутніх учителів початкових класів у контексті ідей видатних педагогів минулого [5, с.51–53.]
- Високопреосвященніший Антоній Микола Дарманський очима священнослужителів [4, с.6–7.]
- Войнаренко М.П. М.Дарманський - реформатор вищої освіти на Поділлі [4, с.12–14.]
- Войтенко В.І. М.М.Дарманський і пріоритетні напрями розвитку освіти області у 1978-1992 рр [4, с.30–32.]
- Гаврішко В.Д., Шоробура І.М. Талант Миколи Миколайовича Дарманського [9, с.15–16.]
- Галус О.М. Концептуальні підходи М.Дарманського до ранньої професійної адаптації студентів на першому освітньо-кваліфікаційному рівні [7, с.39–41.]; Погляди на значення здорового способу життя студента та учня як чинника їхньої успішної адаптації до навчання в контексті педагогічної спадщини М.М.Дарманського [5, с.18–25.]; Роль Миколи Миколайовича Дарманського у розвитку наукового потенціалу Хмельницького гуманітарно-педагогічного інституту [6, с.11–12.]
- Гамрецька Г.С. Педагогічні ідеї М.М.Дарманського та становлення кафедри суспільних дисциплін [6, с.17–18.]; Філософське осмислення педагогічної спадщини М.М.Дарманського [5, с.42–45.]
- Дарманська І.М. Загальнотеоретичні та практичні основи управлінської діяльності [7, с.56–61.]; Ідея ступеневості в роботі М.Дарманського та її реалізація в освітній сфері [4, с.23–26.]; Освітній ідеал М.М.Дарманського [5, с.16–18.]; Характеристика основних категорій управлінської діяльності керівних кадрів у сфері освіти [3, с.8–12.]
- Завальнюк О.М. Роль керівника в розвитку вищої школи на Хмельниччині у добу незалежної України: штрихи до організаційно-управлінського аспекту [6, с.8–10.]
- Льїнський В.М. Естетико-культурологічна діяльність М.М.Дарманського [8, с. 9.]; Людина-символ у світі символів [4, с.18–19.]; Микола Миколайович Дарманський – педагог-людинолюб [7, с.19–21.]
- Казакова Н.В. Забезпечення принципу координування зусиль суб'єктів управління і самоуправління педагогічною практикою [5, с.132–135.]; Історичні аспекти становлення і розвитку педагогічної практики майбутніх учителів від педкурсів до педакадемії [6, с.46–48.]
- Коваль С.А. Кам'янець-Подільський в житті Миколи Миколайовича Дарманського [9, с.21–22.]
- Маховська С.В. Визначна роль М.М.Дарманського у становленні Подільського відділення Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім.М.Т.Рильського НАН України [5, с.39–41.]
- Машкіна Л.А. Організація педагогічної практики в умовах ступеневої підготовки вчителя початкових класів [5, с.82–85.]; Організація педагогічної практики слухачів магістратури за спеціальністю «Управління навчальним закладом» [4, с.80–83.]
- Олуйко В.М. Внесок М.М.Дарманського в розвиток вищих навчальних закладів Поділля [4, с.11.]
- Онищенко О.І. Спогади про вчителя [4, с.19–20.]
- Онофрійчук Л.О. В провадження ідей М.Дарманського в процес підготовки фахівців дошкільної освіти [4, с.36–38.]; Теоретичні засади управлінської діяльності у педагогічній спадщині М.Дарманського [3, с.19–21.]
- Пархомюк Л.В. Діяльність педагогів Хмельниччини в галузі реформування освіти [8, с.163–165.]
- Пісоцька Л.С. М.Дарманський – педагог, стратег, науковець і просто Людина [7, с.188–189.]; Основні механізми формування професійної спрямованості особистості [3, с.136–138.]; Самоосвіта педагога у контексті науково-практичного доробку М.М.Дарманського [6, с.19–21.]
- Плахтій-Фольваркова В.І. Актуальні проблеми студентського самоврядування в контексті ступеневої підготовки фахівців освітньої галузі [4, с.109–113.]; Великий людинолюб [5, с.14–16.]
- Прокопчук В.С. Грані таланту М.М.Дарманського [4, с.14–16.]
- Савчук Н.С. Філософсько-освітні погляди М.М.Дарманського [5, с.45–48.]
- Сівак Н.А. Особистий приклад керівника навчального закладу в соціалізації майбутнього вчителя [4, с.86–89.]
- Сігінішина Г.Й. Підвищена і вища освіта в козацькій системі навчання і виховання [7, с.203–204.]; Розклад навчальних занять як основний організаційний документ освітнього закладу [5, с.139–142.]
- Слоневська І.Б. Культуротворчий вимір літературної освіти в системі професійної підготовки педагогів [5, с.85–88.]
- Собко Ю.Ю. Видатний менеджер освіти [8, с.10–12.]; Громадська діяльність М.М. Дарманського [3, с.22–24.]; Діяльність М. Дарманського як менеджера освіти регіону [9, с.133–135.]

Суховірський О.В. Політичні погляди Миколи Дарманського в період 2004 року [3, с.25–26.]; Роль керівника вищого педагогічного навчального закладу в процесі інформатизації освіти [5, с.32–35.]

Телячий Ю.В. Наукова співпраця з М.М.Дарманським [7, с.21–22.]; Незабутне [5, с.30–32.]

Туранська В.Л. Актуальність ідей М.М.Дарманського в процесі підготовки майбутніх учителів до позакласної роботи з метою формування навичок спілкування [7, с.129–131.]

Халайцян В.П., Стрельбіцька Н.І. Відомий діяч освітнього простору Хмельниччини М.М.Дарманський [8, с.12–14.]

Шайнога В.М. Спогади про М.М.Дарманського [4, с.7–11.]

Шоробура І.М. Курс «Соціально-педагогічні основи управління освітою» у навчальному процесі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії [4, с.26–28.]; Мистецтво бути керівником [5, с.7–9.]; Феномен М.М.Дарманського [6, с.7–8.]; Феномен Миколи Миколайовича Дарманського [3, с.6–7.];

Юзик О.П. Провідна фігура вчителя у здійсненні розумового виховання учнів початкових шкіл України в позаурочній діяльності (20-30-і роки ХХ ст.) [5, с.71–73.]

Яківчук Г.В. Генерал в освіті [7, с.22–24.]; Мистецтво у вихованні гармонійної особистості вчителя [3, с.165–168.]

Ящук І.П. Виховання особистості майбутнього вчителя як проблема педагогічної теорії 60-80 років ХХ ст. [3, с.26–32.]; Імперативи «педагогіки виховання» Миколи Дарманського [4, с.28–30.]; Слово про вчителя [5, с.25–30.]

Висновки... Нами зібрана та систематизована у відповідності до тематики джерельна база про життєвий та професійний шлях Миколи Дарманського як видатного педагога-реформатора Поділля, а також дібрані аналітичні статті про його науково-педагогічні пошуки та здобутки в галузі педагогічних наук.

Вперше укладено авторський каталог публікацій про М.Дарманського.

Список використаних джерел та літератури:

1. Дарманський М. М. Соціально-педагогічні основи управління освітою в регіоні : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / М. М. Дарманський. – К., 1999. – 27 с.
2. Дарманський М. М. Соціально-педагогічні основи управління освітою в регіоні : [моногр.] / М. М. Дарманський. – Хмельницький : Поділля, 1997. – 384 с.
3. П'яті педагогічні читання пам'яті М. М. Дарманського: проблеми освіти в контексті гуманізації суспільства : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 2 квіт. 2010 р.) / Хмельницька обласна державна адміністрація, Хмельницька обласна рада, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. – Хмельницький : ХГПА, 2010. – Т. 1. – 171 с.
4. Педагогічна спадщина М. М. Дарманського в контексті сучасних реалій : Матеріали Других педагогічних читань пам'яті М. М. Дарманського (5 квіт. 2007р.). – Хмельницький : ХГПА, 2007. – 155 с.
5. Педагогічна спадщина М. М. Дарманського в контексті сучасних реалій : Матеріали Перших педагогічних читань пам'яті М. М. Дарманського (11 квіт. 2006 р.). – Хмельницький : Редакційно-видавничий відділ ХГПА, 2006. – 153 с.
6. Сьомі педагогічні читання пам'яті М. М. Дарманського: професійна компетентність педагогів в умовах реформування сучасної освіти : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 29 берез. 2012 р.) / Хмельницька обласна державна адміністрація, Хмельницька обласна рада, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. – Хмельницький : ХГПА, 2012. – 253 с.
7. Треті педагогічні читання пам'яті М.М.Дарманського: актуальні проблеми сучасної педагогічної освіти : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 3 квіт. 2008 р.) / Хмельницька обласна рада, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. – Хмельницький : ХГПА, 2008. – 211 с.
8. Четверті педагогічні читання пам'яті М. М. Дарманського: професіоналізм педагога в контексті європейського вибору України : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 2 квіт. 2009 р.) / Хмельницька обласна рада, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. – Хмельницький : ХГПА, 2009. – 224 с.
9. Шості педагогічні читання пам'яті М. М. Дарманського: професійна підготовка педагогічних кадрів в умовах інноваційної перебудови української національної освіти: сучасний стан, проблеми, перспективи розвитку : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 31 берез. 2011 р.) / Хмельницька обласна державна адміністрація, Хмельницька обласна рада, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. – Хмельницький : ХГПА, 2011. – 235 с.

Анотація

В.И.Слюзко-Плахтий, А.И.Онищенко

Источниковая основа исследования научно-педагогического наследия подольского педагога М.М.Дарманского

В статье собрано и систематизировано в соответствии с тематикой источниковая база о жизненном и профессиональном пути Николая Дарманского как выдающегося педагога-реформатора Подолья, а также подобранные аналитические статьи о его научно-педагогических поисках и достижениях в области педагогических наук. Впервые составлен авторский каталог публикаций о М.Дарманском.

Ключевые слова: реформатор, образование, руководитель.

Summary

V.I.Slyuzko-Plakhtiy, O.I.Onyshchenko

The Source Base of Research of Scientific and Educational Heritage of Podillya Educator

M.M.Darmansky

The source base on life and professional way of M.M.Darmansky as an outstanding educator and reformer of Podillya region is chosen and systematized according to the subject of the research. The analytical articles about his research and educational explorations and achievements in the field of pedagogical sciences are collected. The bibliography of publications on M.M.Darmansky has been compiled for the first time.

Key words: reformer, education, manager.

Дата надходження статті: «8» жовтня 2013 р.

УДК 37.035.3

Н.В.СЛЮСАРЕНКО,

доктор педагогічних наук, професор
(м.Херсон)

Класифікація джерельної бази дослідження з трудової підготовки дівчат

У статті представлено авторську класифікацію джерельної бази дослідження з трудової підготовки дівчат, а саме: праці з питань становлення і розвитку науково-педагогічної думки та освіти в Україні та її регіонах; праці з історії розвитку освіти дівчат та гендерної проблематики; праці, присвячені проблемам становлення і розвитку в школах України кінця XIX – XX століття трудової підготовки учнів; праці, що висвітлюють спадщину видатних педагогів, діяльність яких спрямовувалася на організацію ефективної трудової підготовки підростаючого покоління; праці, об'єктом дослідження яких є трудова підготовка учнів у системі загальноосвітніх навчальних закладів зарубіжних країн; праці, присвячені проблемам підготовки вчителя трудового навчання до професійної діяльності у вищих педагогічних навчальних закладах України; результати досліджень науковців із проблем трудового навчання та виховання хлопців і дівчат у сучасних загальноосвітніх школах України.

Ключові слова: історія розвитку освіти, науково-педагогічна думка, трудове навчання, трудове виховання, трудова підготовка.

Постановка проблеми загальному вигляді та аналіз досліджень і публікацій... Роль праці у процесі формування особистості важко переоцінити. Це довели видатні педагоги минулого (К.Ушинський, А.Макаренко, В.Сухомлинський та ін.) та наші сучасники (А.Вихрущ, М.Левківський, Г.Левченко, В.Мадзігон, Є.Павлютенков, В.Сидоренко, Г.Терещук, Д.Тхоржевський, Б.Федоришин, М.Янцур та ін.).

Їхній науковий доробок, а також історико-педагогічна спадщина з трудового навчання й виховання підростаючого покоління потребують вивчення, аналізу та узагальнення, зокрема це стосується досвіду трудової підготовки дівчат, набутого у попередні періоди.

Формулювання цілей статті... Мета статті – представити класифікацію джерельної бази дослідження з трудової підготовки дівчат.

Виклад основного матеріалу... Аналіз джерельної бази, яку містять фонди державних архівів та бібліотек України, дозволяє стверджувати, що дана проблематика досить широко представлена в законодавчих та нормативних документах, статистичних показниках, освітніх планах і програмах, державних стандартах, спадщині вітчизняних учених, монографіях, брошурах, статтях, сучасних наукових працях, авторефератах та дисертаційних дослідженнях із педагогіки, історії педагогіки, історії України, педагогічній пресі та періодичних виданнях (журнали: «Трудова підготовка в закладах освіти», «Шлях освіти», «Школа и производство», «Радянська педагогіка», «Педагогіка», «Радянська школа», «Рідна школа» та ін.), працях педагогів-практиків тощо.

Джерельну базу дослідження дослідження з трудової підготовки дівчат можна розподілити на такі групи: 1) праці з питань становлення і розвитку науково-педагогічної думки та освіти в Україні та її регіонах; 2) праці з історії розвитку освіти дівчат та гендерної проблематики; 3) праці, присвячені проблемам становлення і розвитку в школах України кінця XIX – XX століття трудової підготовки учнів; 4) праці, що висвітлюють спадщину видатних педагогів, діяльність яких спрямовувалася на організацію ефективної трудової підготовки підростаючого покоління; 5) праці, об'єктом дослідження яких є трудова підготовка учнів у системі загальноосвітніх навчальних закладів зарубіжних країн; 6) праці, присвячені проблемам підготовки вчителя трудового навчання до професійної діяльності у вищих педагогічних навчальних закладах України; 7) результати